

Motion till riksdagen
2010/11:Ub396

av Jennie Nilsson m.fl. (S)

Utbildning för arbete i Västsverige

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en kompetensförsäkring.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av regionala kompetenskommissioner.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att stärka särskilt yrkesutbildningens roll i arbetsmarknadspolitiken.¹
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att återupprätta vuxenutbildningens roll i en politik för ett livslångt lärande.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att stärka och vidga yrkesutbildningen i vid mening.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en yrkeshögskola i Västsverige.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av fortsatt utbyggnad av den högre utbildningen.

Fel! Okänt namn på

¹ Yrkande 3 hänvisat till AU.

Motivering

Förändringarna i arbetslivet visar vidare på ständigt växande behov av kompetensutveckling bland alla anställda. Ytterst handlar det om att göra ett livslångt lärande, med återkommande möjligheter för alla, till verklighet. I konsekvens med detta synsätt förordar vi socialdemokrater en kompetensförsäkring för alla. En ofrånkomlig del av detta är också validering av utbildningar, examina och yrkeskunskaper.

Utgångspunkten är enkel: arbetslinjen kräver en utbildningslinje. Det innebär bl.a. att utbildning ska inta en ännu mer framträdande roll i den aktiva arbetsmarknadspolitiken. Ett nytt kunskapslyft är en del av en sådan strategi.

Att en bred lokal och regional samverkan fordras i det här sammanhanget står också utom allt tvivel. Det blir därför naturligt att Region Halland och Västra Götalandsregionen och andra regioner ska ha en aktiv roll i de här uppgifterna. De ska också vara pådrivande för att skapa former för en sådan samverkan med utbildningsanordnare, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan m.fl. Den av oss socialdemokrater föreslagna kompetenskommissionen på nationell nivå kan få sin regionala motsvarighet i Västsverige och i andra delar av landet.

Vuxenutbildningens roll kommer också att tilldra sig ett ökat utbildningspolitiskt intresse och det inbegriper också ett fördelningspolitiskt perspektiv. Under senare år har antalet utbildningsplatser minskat, vilket återspeglar sig i betydligt färre elever/kursdeltagare. Att återupprätta vuxenutbildningen som ett redskap för att människor ska växa med nya kunskaper blir en ofrånkomlig del av en ny utbildningslinje.

Att yrkesutbildning i det här sammanhanget måste inta en framträdande plats motiveras av både arbetsmarknadsskäl och framtida kompetensförsörjning hos alla arbetsgivare. För unga människor har den här dimensionen flerfaldig betydelse.

Under de närmaste åren kommer ungdomar i åldern 18–24 år vara som störst på arbetsmarknaden. Mer än 175 000 människor i Västsverige är i åldern 18–24 år, i genomsnitt ca 25 000 ungdomar per årskull. Samtidigt pågår en generationsväxling på arbetsmarknaden, och en brist på arbetskraft kommer att uppstå inom olika sektorer. Detta öppnar nya perspektiv och kraven på fler yrkesutbildade kommer att växa.

Att stimulera intresset för den gymnasiala utbildningen i allmänhet och yrkesutbildning i synnerhet är av ett strategiskt intresse. Det senare är också ett av de viktigaste redskapen för att undvika brist på yrkesutbildad arbetskraft i framtiden.

Mer än 36 000 elever i gymnasieskolorna i Västsverige återfinns på yrkesinriktade program, och motsvarar drygt 45 procent av alla drygt 80 000 elever. En viss nedgång är synbar mellan de två senaste läsåren, och intresset för att söka till yrkesprogrammen i gymnasiet tycks minska. Omfattningen av detta måste uppmärksammas av flera skäl. Samtidigt är det viktigt att utveckla de regionala redskapen för att bättre förutse behoven av arbetskraft inom olika yrkesgrupper på arbetsmarknaden.

Fel! Okänt namn på

Utbildningens betydelse för en väl fungerande arbetsmarknad har vuxit. Det spelar en avgörande roll för den framtida sysselsättningen och rörligheten på arbetsmarknaden till följd av strukturförändringar, nya framväxande behov och/eller produktion av varor och tjänster.

Utvecklingen under bara de senaste tjugo åren är omvälvande, och illustrerar mer än väl dynamiska förändringar på arbetsmarknaden och i samhället i stort. Enligt de senaste uppgifterna har andelen som påbörjar högskoleutbildning före 25 års ålder ökat från 37 till 45 procent mellan åren 1998 och 2006. För kvinnor är det mer än hälften. Det är vidare dubbelt så många sökanden till högre utbildning visar utvecklingen – drygt 11 000 eller knappt 46 procent höstterminen 2009. Sökandetrycket innebär att för varje plats finns det 2 sökande. Höstterminen 2001 var kvoten 2,5.

Att tillgodose behovet av både grundutbildning och avancerad högre utbildning (inkl. forskarutbildning) är ett givet uppdrag. Samtidigt växer intresset för kvalificerad yrkesutbildning på högskolenivå, och högre utbildning som en resurs i det livslånga lärandet överhuvudtaget. En regional yrkeshögskola kan spela en central roll i detta sammanhang.

Utbildning är av förklarliga skäl långsiktig till sin karaktär. Desto större krav ställs på samhällets förmåga att använda utbildning som ett redskap för att tillgodose angelägna behov på bl.a. arbetsmarknaden. Från dessa synpunkter blir följande aspekter på utbildningspolitiken särskilt viktiga:

- ? Stärk yrkesutbildningens roll i såväl gymnasiet som i den högre utbildningen och i andra utbildningsformer.
- ? Säkra kvaliteten i grundskole- och gymnasieutbildningen samt följ upp elever som lämnar grundskolan och/eller gymnasiet med ofullständiga betyg eller ”avhopp”.
- ? Återupprätta vuxenutbildningens roll som hävstång för människors vidare möjligheter på arbetsmarknaden.
- ? En fortsatt utbyggnad av den högre utbildningen tillhör en prioriterad uppgift.
- ? Kompetensutveckling i arbetslivet måste omfatta alla.
- ? En satsning på validering är ett ofrånkomligt redskap för att klargöra såväl behov som förutsättningar och möjligheter till utbildning respektive arbete.
- ? Utbildning måste bli ett verkningfullt redskap för att vidga arbetsmarknaden för dem som står längst bort från den.
- ? Insatser för att rekrytera och stärka lärarnas roll i hela utbildningssystemet.

Att stärka banden mellan arbetsmarknads- och utbildningspolitiken är därför en angelägenhet i stort. Samtidigt är förutsättningarna olika för att varje enskild kommun ska motsvara högt ställda ambitioner inom dessa områden.

Uppdragen behöver göras klara för olika forum för dessa samverkansfrågor som sannolikt också kommer att variera i olika delar av landet. Regionala tillväxtprogram är i det här sammanhanget viktiga redskap. Även om regionerna idag har begränsade formella befogenheter kan de ändå fullgöra viktiga samverkans- och samordningsfunktioner på området.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 26 oktober 2010

Jennie Nilsson (S)

Catharina Bråkenhielm (S)

Lars Mejern Larsson (S)

Phia Andersson (S)

Lars Johansson (S)

Peter Johnsson (S)